

Nederlandse Planten Collecties

C.J. van Gelderen

De Nederlandse Planten Collecties (NPC), een werkgroep ressorterend onder de vlag van de KVBC heeft als doel: “Het oprichten en in stand houden van plantencollecties voor dendrologische- en vergelijkende doelen.” Deze doelstelling past vanzelfsprekend naadloos in het motto van de KVBC “Groene kennis delen”. Op de website van de NPC www.plantencollecties.nl worden de gegevens van de collecties gepubliceerd. De collectiehouders staan geïnteresseerde kwekers en liefhebbers uiteraard altijd graag te woord. Het delen van kennis is ook voor hen een kernwaarde.

Wat wordt verstaan onder een collectie?

Het reglement van de NPC zegt hierover het volgende:

- Dit reglement voor de NPC kent slechts de begrippen ‘collectie’, ‘aspirant collectie’ en ‘gastcollectie’.
- Het predicaat NPC-collectie kan worden toegekend aan een verzameling houtachtige gewassen, overblijvende planten of bolgewassen.
- Een collectie kan worden opgenomen in de, door de KVBC beschermde, ‘Nederlandse Planten Collecties’ indien de collectie uit een voldoende aantal planten bestaat en over voldoende kwaliteit beschikt. Of aan bovenstaande voorwaarden is voldaan wordt beoordeeld door de NPC-commissie.
- Een collectie kan bestaan uit een geslacht of een gedeelte van een geslacht voor planten met drie of meer groeiseizoenen. Hieruit volgt dat een- en tweejarigen niet worden toegelaten. Ook groenten zijn uitgesloten.
- Uitgesloten zijn ook kamerplanten en tropische kasplanten, daar de NPC zich tot buitenplanten beperkt.
- De collectie dient geplant te zijn in de volle grond en niet in potten. Slechts met gegronde redenen kan hierop een uitzondering worden gemaakt.
- De (toekomstige) collectiehouder dient aanmerkelijk te maken dat de collectie kan overwinteren (in sommige gevallen bijvoorbeeld door stek).
- De betiteling ‘collectie’ wordt gegeven aan de collectie en is niet gekoppeld aan de locatie of beheerder/eigenaar. Dit betekent dat het predicaat ‘NPC-collectie’ overdraagbaar is. De collectie dient in Nederland te staan met uitzondering van overzeese rijkdelen buiten Europa.
- De betiteling ‘gastcollectie’ wordt gegeven aan een collectie in Vlaanderen en dient in Vlaanderen te staan. Hiervoor gelden dezelfde regels als voor collecties (zie hiernaast).

NPC *Acer* bij Plantentuin Esveld
(FOTO: CG)

Kwaliteitscriteria

Uiteraard zijn er een aantal kwaliteitscriteria waaraan de planten in de collectie moeten voldoen.

Hierbij is de etikettering is een nadrukkelijk aandachtspunt. Een collectie zonder goede documentatie heeft immers geen waarde voor iemand anders dan de verzamelaar zelf. Daarom zijn een aantal aanvullende voorwaarden geformuleerd:

- De plantafstand tussen de planten onderling dient zodanig te zijn dat ieder exemplaar zich redelijk kan ontwikkelen naar zijn natuurlijke habitus.
- De planten dienen niet zodanig door ziekten en/of plagen te zijn aangetast dat deze niet meer hun karakteristieke eigenschappen tonen.
- Van een belangrijk deel van de collectie dienen de planten van representatieve grootte te zijn.
- Het aantal planten moet voldoende zijn om eventuele uitval of snelle veroudering op te vangen.
- Iedere plant dient voorzien te zijn van een duidelijk en permanent etiket, eventueel gecodeerd, alsook van een op afstand leesbaar naam bord.

- De benaming dient foutloos te zijn en conform de meest recente wetenschappelijke regels en inzichten.
- De verwervingsdatum, herkomst, plaats in de collectie en dergelijke dienen zo goed mogelijk te worden gedocumenteerd.
- Jaarlijks dient, op verzoek van het secretariaat, een actuele lijst van de collectie te worden overlegd.

Dit laatste onderdeel, het bijhouden van actuele collectielijsten, opdat die gepubliceerd konden worden op de website van de NPC, bleek voor sommige collectiehouders een serieus struikelblok. Nadat het bestuur van de NPC, de collectiehouders die aan deze verplichting niet hadden voldaan enkele malen hadden gemaand deze taak serieus te nemen, is er besloten de collecties, waarvan geen goede verslaglegging was ontvangen, uit het bestand te verwijderen. Een stevige maatregel, maar wel één die ervoor zorgde dat de overgebleven collecties goed toegankelijk zijn. Niet alleen fysiek op de locatie, maar ook virtueel.

Vanzelfsprekend staan er nog meer afspraken in het reglement, deze kunnen op de website van de NPC worden nagelezen.

De toekomst van de NPC

Gedurende enkele jaren is er een kleine terugloop geweest in het aantal NPC's. Dit had verschillende oorzaken. Sommige collecties werden beëindigd omdat de oorspronkelijke collectiehouder niet meer bij machte was de collectie goed te onderhouden en er geen geschikte kandidaat werd gevonden om de collectie over te nemen. Andere NPC's zijn gestopt omdat aan de verplichtingen die het collectiehouderschap met zich meebrengt volgens het bestuur van de NPC's onvoldoende werd voldaan. Maar de laatste jaren is er een duidelijke kentering geweest. Het aantal bij de NPC aangesloten plantenverzamelingen is duidelijk weer groeiende. Ook zijn er nieuwe locaties gevonden voor NPC's die niet langer konden worden gehandhaafd op de oorspronkelijke locatie. Een mooi voorbeeld hiervan is de NPC *Hamamelis* die lang in Boskoop uitgeplant stond, maar nu gaat verhuizen naar het Nationaal Bomenmuseum von Gimborn Arboretum. Maar misschien nog wel veel belangrijker zijn de ontwikkelingen rond de NPC's in de virtuele wereld. De heer T. van Strien heeft de omvangrijke taak op zich genomen om van alle Nederlandse Planten Collecties goede beschrijvingen te maken.

En dan gaat het niet louter om een algemeen inleidend verhaal over het betreffende plantengeslacht, maar beschrijvingen tot op soort- en cultivarniveau. Deze immense taak zal een enorme verdieping geven van de informatie die er tot op dit moment voorhanden is. De door de heer Van Strien verzamelde gegevens worden vanzelfsprekend teruggekoppeld aan de NPC Collectiehouder van het betreffende plantengeslacht. De eerste prachtige resultaten die binnenkort gepubliceerd gaan worden op de website van de NPC smaken naar meer. De doelstelling om onze groene kennis te delen krijgt op deze manier extra inhoud. Immers dankzij dit omvangrijke werk ontstaat er een voor leden en geïnteresseerden te raadplegen database die objectieve en goed gedocumenteerde informatie geeft over de tuinplanten die in een NPC een plek hebben gevonden. De stand van zaken betreffende de NPC's is derhalve optimistisch stemmend. Ruim honderd collecties van *Abelia* tot *Zanthoxylum* is een prachtig aantal. Maar belangrijker nog is de grote slag die de laatste jaren is gemaakt in het "opschonen" van de NPC's. De slapende collecties die onvoldoende toegankelijk waren, fysiek en virtueel, zijn verdwenen. De collecties die er nu zijn, voegen ook echt iets toe aan het kennislandschap van Nederland en Vlaanderen. Voor kwekers en groene vakmensen vanzelfsprekend enorm belangrijk, maar ook als informatiebron voor de tuinier onmisbaar.

SUMMARY

The Dutch Plant Collections (NPC) are a network of plant collections under the responsibility of the Koninklijke Vereniging voor Boskoope Culturen (KVBC). The article is about the criteria a collection must meet to be accepted as a NPC. All collections need to be planted and maintained according to specified rules, to keep their NPC status.

Over 100 NPC's are part of this network. All are located in the Netherlands and Flanders. Collections are important to maintain a high level of knowledge and understanding of plants and their cultivation. They can also serve as gene banks for re-introduction of forgotten cultivars and for future breeding. A list of all NPC's currently present is included.

(FOTO: NH)